

**Συνοπτικός Οδηγός Προεγχειρητικής Καρδιολογικής Αξιολόγησης
ασθενούς που προγραμματίζεται για μη καρδιοχειρουργική επέμβαση**

Αθήνα, Ιούλιος 2023

Φόρμα Προεγχειρητικής Καρδιολογικής Αξιολόγησης

Όνοματεπώνυμο ασθενούς:		
Είδος επέμβασης:		
Ημερομηνία αξιολόγησης: ... / ... / 20....		
Βήμα 1: Αξιολόγηση χρόνου διενέργειας επέμβασης		
☐ Επείγουσα	☐ Χρονικά ευαίσθητη	☐ Προγραμματισμένη
Βήμα 2: Αξιολόγηση διεγχειρητικού κινδύνου		
Ιστορικό		
Ηλικία:		
Παράγοντες Κινδύνου: ☐ ΑΥ ☐ ΣΔ ☐ Κάπνισμα ☐ Δυσλιπιδαιμία ☐ Οικογεν. ιστορικό - Score2/2OP:		
☐ Γνωστή Καρδιαγγειακή Νόσος:		
☐ Στεφανιαία νόσος ☐ Έμφραγμα μυοκαρδίου: ☐ STEMI ☐ NSTEMI - πότε:		
☐ Αγγειοπλαστική: πότε: είδος stent: ☐ Υψηλού θρομβωτικού κινδύνου		
☐ Καρδιακή ανεπάρκεια: NYHA:		
☐ Βαλβιδοπάθεια – είδος:		
☐ Κολπική μαρμαρυγή/πτερυγισμός. CHA2DS2-VASc Score:		
☐ Άλλες αρρυθμίες – είδος:		
☐ Συσκευές: ☐ βηματοδότης ☐ απινιδωτής ☐ συσκευή επανασυγχρονισμού		
☐ ΑΕΕ: ☐ ισχαιμικό ☐ αιμορραγικό - πότε: ☐ Νόσος καρωτίδων ☐ Περιφερική αρτηριοπάθεια		
Λειτουργική κατάσταση		
METS: ☐ ≤4 ☐ >4 METS - Εναλλακτικά: Duke Activity Status Index (DASI) ☐ ≤34 ☐ >34		
Είδος επέμβασης		
☐ Χαμηλού κινδύνου (<1%) ☐ ενδιάμεσου κινδύνου (1-5%) ☐ Υψηλού κινδύνου (>5%)		
Αιμορραγικός κίνδυνος επέμβασης		
☐ Χαμηλού κινδύνου ☐ Υψηλού κινδύνου ☐ Πολύ Υψηλού Κινδύνου		
Βήμα 3: Κλινική αξιολόγηση		
Συμπτώματα		
☐ Θωρακικός πόνος: ☐ άτυπος ☐ τυπική στηθάγχη ☐ Δύσπνοια – NYHA ☐ Συγκοπή/απ. συνείδησης		
☐ Άλλο:		
Αντικειμενική εξέταση:		
Ζωτικά σημεία: ΑΠ: / mmHg – ΚΣ: /min – SpO ₂ :%		
Ευρήματα:		
.....		
ΗΚΓ		
☐ Φλεβόκομβικός ρυθμός ☐ κολπική μαρμαρυγή - ΚΣ: QTc: ☐ LBBB ☐ RBBB		
☐ 1 ^ο βαθμου ΚΚΑ ☐ 2 ^ο βαθμου ΚΚΑ ☐ 3 ^ο βαθμου ΚΚΑ ☐ Διδεσμιδικός ☐ Τριδεσμιδικός αποκλεισμός		
☐ Εκτακτοσυστολική αρρυθμία – είδος: ☐ Διαταραχές επαναπόλωσης		
Προηγηθείς καρδιολογικός έλεγχος		
Διαθωρακική ηχοκαρδιογραφία: Η/νία: ... / ... /... Ευρήματα:		
.....		
Άλλες εξετάσεις:		
.....		
.....		
.....		
Προηγηθέντα βασικά εργαστηριακά ευρήματα (από τον φάκελο)		
Hb: WB: PLT: Glu: Creat: K: Na: LDL: INR: APTT:		
Τροπονίνη: BNP/NT-proBNP: Άλλα:		

Λαμβανόμενα Φάρμακα

.....
.....
.....
.....

Βήμα 4: Συστάσεις

- Διακοπή καπνίσματος (ιδανικά >4 εβδομάδες προ επέμβασης)
- Τροποποίηση/Βελτιστοποίηση φαρμακευτικής αγωγής (Πίνακας 2)

.....
.....
.....

- Περαιτέρω έλεγχος (Πίνακες 3 και 4)

- Διαθωρακική ηχοκαρδιογραφία
- Τροπονίνη
- Τροπονίνη προεγχειρητικά και την 1^η και 2^η μετεγχειρητική ημέρα
- Νατριουρητικά πεπτίδια
- Δυναμική ηχοκαρδιογραφία
- Σπινθηρογράφημα μυοκαρδίου
- Στεφανιογραφία
- Μαγνητική τομογραφία καρδιάς
- Άλλη εξέταση:

Όνοματεπώνυμο ιατρού:

Υπογραφή – Σφραγίδα:

.....

Παράρτημα: Ορισμοί και Οδηγίες Διαχείρισης Ασθενούς

Πίνακας 1: Ορισμοί

Χρόνος επέμβασης	Επείγουσα	Άμεσος κίνδυνος για την ζωή ή για την λειτουργία ενός οργάνου	Μη δυνατή καρδιολογική εκτίμηση
	Χρονικά ευαίσθητη	Σε εύλογο χρονικό διάστημα (πχ καρκίνος, συμπτωματική νόσος καρωτίδων)	Εξατομίκευση, απόφαση πολυθεματικής ομάδας
	Προγραμματισμένη		Συνέχεια με τα υπόλοιπα βήματα
Διεγχειρητικός κίνδυνος	Επεμβάσεις χαμηλού κινδύνου (<1%)	<ul style="list-style-type: none">• Μαστού• Οδοντιατρικές• Θυρεοειδούς• Οφθαλμολογικές• Ελάσσονες γυναικολογικές• Ελάσσονες ορθοπαιδικές (μηνίσκος)• Επανορθωτικές• Επιφανειακές• Ελάσσονες ουρολογικές (διουρηθρική προστατεκτομή)• Υποβοηθούμενη με video (VATS) ελάσσονα θωρακοχειρουργική	
	Επεμβάσεις Ενδιάμεσου Κινδύνου (1-5%)	<ul style="list-style-type: none">• Ενδαρτηρεκτομή καρωτίδων• Ενδαγγειακή πρόθεση καρωτίδων σε ασυμπτωματικό• Ενδαγγειακή πρόθεση αορτικού ανευρύσματος• Κεφαλής/τραχήλου• Ενδοπεριτοναϊκές (σπληνεκτομή, χολοκυστεκτομή, επιδιόρθωση κήλης)• Μη μείζονες ενδοθωρακικές• Νευροχειρουργικές ή μείζονες ορθοπεδικές (ισχίο ή σπονδυλική στήλη)• Αγγειοπλαστική περιφερικών αρτηριών• Μεταμόσχευσης νεφρού• Μείζονες ουρολογικές ή γυναικολογικές	
	Επεμβάσεις Υψηλού Κινδύνου (>5%)	<ul style="list-style-type: none">• Επινεφριδεκτομή• Αορτής και μείζονες αγγειοχειρουργικές• Ενδαγγειακή πρόθεση καρωτίδων σε συμπτωματικό• 12/δακτύλου, παγκρέατος, χοληφόρων• Ηπατεκτομή• Οισοφαγεκτομή• Πνευμονεκτομή• Μεταμόσχευσης ήπατος ή πνευμόνων• Επιδιόρθωση ρήξης εντέρου• Ολική κυστεκτομή	

Λειτουργική κατάσταση	1-4 METs	<ul style="list-style-type: none">• Αυτοεξυπηρέτηση• Βάδισμα εντός οικείας• Βάδισμα 100m σε επίπεδο έδαφος
	>4 METs	<ul style="list-style-type: none">• Άνοδος 2 ορόφων• Βαριές οικιακές εργασίες• Αθλητικές δραστηριότητες (κολύμβηση, τένις, ποδόσφαιρο, μπάσκετ κλπ)
	Εναλλακτικά, Duke Activity Status Index (DASI \leq ή >34)	
Αιμορραγικός κίνδυνος επέμβασης	Ελάχιστος	<ul style="list-style-type: none">• Καταρράκτης ή γλαύκωμα• Οδοντιατρικές: εξαγωγές (1-3 δοντιών), περιοδοντικές, τοποθέτηση εμφυτευμάτων, ενδοδοντικές (ρίζας), καθαρισμός• Ενδοσκόπηση χωρίς βιοψία ή εκτομή ιστού• Επιφανειακές (πχ, διάνοιξη αποστήματος, βιοψία ή μικρές εκτομές δέρματος)
	Υψηλός	<ul style="list-style-type: none">• Κοιλιακή με ηπατική βιοψία (Σημ: χολοκυστεκτομή, επιδιόρθωση κήλης, εκτομή εντέρου θεωρούνται χαμηλού αιμορραγικού κινδύνου)• Εκτενής εκτομή καρκίνου (πχ. πάγκρεας, ήπαρ)• Σπονδυλική ή επισκληρίδιος αναισθησία• Νευροχειρουργική (ενδοκρανιακή, σπονδυλικής στήλης)• Μείζων ορθοπαιδική• Βιοψία αγγειοβριθών οργάνων (νεφρός ή προστάτης)• Επανορθωτική πλαστική• Ειδικές (πολυποδεκτομή εντέρου, οσφυονωτιαία παρακέντηση, ενδοαγγειακή επιδιόρθωση ανευρύσματος)• Θωρακοχειρουργική, εκτομή τμήματος πνεύμονα• Ουρολογική (προστατεκτομή, εκτομή όγκου κύστεως)• Αγγειοχειρουργική (πχ, ανεύρυσμα ανιούσας αορτής, αγγειακή παράκαμψη)
	Πολύ υψηλός	<ul style="list-style-type: none">• Ενδοκρανιακή• Σπονδυλικής Στήλης• Ενδοφθάλμια
Υψηλού θρομβωτικού κινδύνου αγγειοπλαστική	<ul style="list-style-type: none">• Εντός 1 μήνα σε προγραμματισμένη• Εντός 3 μηνών σε ΟΣΣ• Με υψηλό κίνδυνο θρόμβωσης ενδοπρόθεσης:<ul style="list-style-type: none">○ υποτροπιάζον εμφραγμα○ προηγηθείσα θρόμβωση υπό αντιαιμοπεταλιακά○ κλάσμα εξώθησης <40%○ αρρύθμιστος ΣΔ○ τελικού σταδίου ΧΝΑ○ σύμπλοκη αγγειοπλαστική (στελέχους, χρόνιας ολικής απόφραξης, διχασμού, μοσχεύματος, με σοβαρή ασβέστωση)○ με κακή εναπόθεση ενδοπρόθεσης ή υπολειπόμενο διαχωρισμό	

Χρόνοι ημιζωής αντιπηκτικών από του στόματος	<ul style="list-style-type: none">• Ασенокουμαρόλη: 12 ώρες• Βαρφαρίνη: 36-48 ώρες• Νταμπικατράνη: 12-14 ώρες• Ριβαροξαμπάνη: 7-11 ώρες (11-13 στους ηλικιωμένους)• Απιξαμπανη: 12 ώρες
---	---

Πίνακας 2: Διαχείριση/βελτιστοποίηση καρδιολογικής φαρμακευτικής αγωγής

Γενικά καρδιολογικά φάρμακα
<ul style="list-style-type: none">• Στατίνες: άμεση έναρξη σε ασθενείς με σχετική ένδειξη• Β-αναστολείς: περιεγχειρητική συνέχιση (δεν συνιστάται η συστηματική περιεγχειρητική έναρξη)• Αναστολείς RAAS σε ασθενείς χωρίς καρδιακή ανεπάρκεια: ενδεχόμενη διακοπή την ημέρα της επέμβασης για την πρόληψη υπότασης• Αναστολείς SGLT2: ενδεχόμενη διακοπή για τουλάχιστον 3 ημέρες πριν από ενδιάμεσου ή υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου επέμβαση• Διουρητικά για θεραπεία υπέρτασης: ενδεχόμενη διακοπή την ημέρα της επέμβασης
Αντιαιμοπεταλιακά
<ul style="list-style-type: none">• Μονοθεραπεία:<ul style="list-style-type: none">- Ασπιρίνη ή κλοπιδογρέλη για πρωτογενή πρόληψη: διακοπή- Ασπιρίνη για δευτερογενή πρόληψη: όχι διακοπή για επεμβάσεις ελάχιστου αιμορραγικού κινδύνου και, κατά κανόνα, όχι διακοπή σε υψηλού αιμορραγικού κινδύνου επέμβαση. Διακοπή σε πολύ υψηλού αιμορραγικού κινδύνου επέμβαση (7 ημέρες)- P2Y₁₂ για δευτερογενή πρόληψη: διακοπή σε υψηλού αιμορραγικού κινδύνου επέμβαση βάσει τύπου P2Y₁₂ (τικαγρελόρη: 3-5 ημέρες, κλοπιδογρέλη: 5 ημέρες, πρασουγρέλη: 7 ημέρες). Εναλλακτικά, αντικατάσταση με ασπιρίνη 10-15 ημέρες πριν την επέμβαση.• Διπλή αντιαιμοπεταλιακή αγωγή (DAPT):<ul style="list-style-type: none">- αναβολή προγραμματισμένης επέμβασης για 6 μήνες μετά από προγραμματισμένη αγγειοπλαστική & για 12 μήνες μετά από αγγειοπλαστική σε ΟΣΣ- αναβολή χρονικά ευαίσθητης επέμβασης τουλάχιστον για 1 μήνα μετά από προγραμματισμένη αγγειοπλαστική & τουλάχιστον για 3 μήνες μετά από αγγειοπλαστική υψηλού θρομβωτικού κινδύνου ή αγγειοπλαστική για ΟΣΣ (σε αδυναμία αναβολής, διακοπή αντιαιμοπεταλιακών και γεφύρωση με επτιφιματίδη, τιροφιμπάνη ή καγρελόρη)• Δεν απαιτείται γεφύρωση με ηπαρίνες κατά τη διακοπή των αντιαιμοπεταλιακών
Αντιπηκτικά
<ul style="list-style-type: none">• Άμεσα από του στόματος (DOAC):<ul style="list-style-type: none">- διακοπή βάσει τύπου DOAC, αιμορραγικού κινδύνου & νεφρικής λειτουργίας (Εικόνα 1)- σε ελάχιστου αιμορραγικού κινδύνου επέμβαση: συνέχιση και διενέργεια επέμβασης 12-24 ώρες μετά την τελευταία λήψη DOAC- σε πολύ υψηλού αιμορραγικού κινδύνου επέμβαση (πχ, επέμβαση σπονδυλικής στήλης ή επισκληρίδιος αναισθησία): διακοπή για 5 χρόνους ημιζωής κι επανέναρξη μετά από 24 ώρες από την επέμβαση- σε διακοπή, δεν απαιτείται γενικά γεφύρωση με ηπαρίνες• Ανταγωνιστές βιταμίνης Κ:

- σε μηχανικές βαλβίδες ή άλλες υψηλού θρομβωτικού κινδύνου ενδείξεις (π.χ. κολπική μαρμαρυγή με CHA₂DS₂-VASc >6 ή AEE <3 μηνών), διακοπή και γεφύρωση με ηπαρίνη (χαμηλού μοριακού βάρους ή κλασική)
- σε ελάχιστου αιμορραγικού κινδύνου επέμβαση⁷: συνέχιση και διενέργεια επέμβασης με INR στο χαμηλότερο όριο

Θρομβοπροφύλαξη

- Εξατομίκευση απόφασης και επιλογή τύπου (LMWH, NOAC ή fondaparinux) και διάρκειας βάσει είδους επέμβασης, διάρκειας ακινητοποίησης και χαρακτηριστικά ασθενούς
- Σε ολική αρθροπλαστική γόνατος ή ισχίου σε ασθενείς χαμηλού κινδύνου αιμορραγίας, ενδεχόμενη διάρκεια θρομβοπροφύλαξης έως 14 ή 35 ημέρες, αντίστοιχα

Πίνακας 3: Περαιτέρω έλεγχος βάσει ηλικίας, ιστορικού και διεγχειρητικού κινδύνου επέμβασης

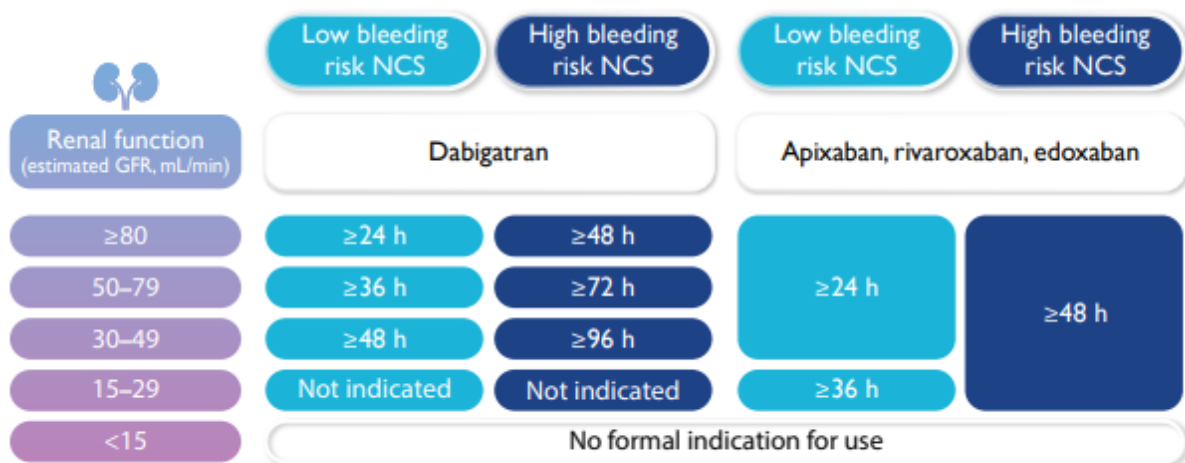
<65 ετών ΚΑΙ απουσία καρδιαγγειακής νόσου ή παραγόντων καρδιαγγειακού κινδύνου	<ul style="list-style-type: none">• Χαμηλού ή ενδιάμεσου διεγχειρητικού κινδύνου επέμβαση Η'• <45 ετών ΚΑΙ υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου επέμβαση	<ul style="list-style-type: none">• Κανένας περαιτέρω έλεγχος
	45-65 ετών ΚΑΙ υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου επέμβαση	<ul style="list-style-type: none">• Ηχοκαρδιογραφία• Τροπονίνη• Τροπονίνη προεγχειρητικά και 1^η και 2^η μετεγχειρητική ημέρα• Νατριουρητικά πεπτίδια
<ul style="list-style-type: none">• >65 ετών Η'• παράγοντες καρδιαγγειακού κινδύνου Η'• εγκατεστημένη καρδιαγγειακή νόσο Η'• παθολογικά ευρήματα στην προεγχειρητική αξιολόγηση Η'• οικογενειακό ιστορικό γενετικής μυοκαρδιοπάθειας	Χαμηλού διεγχειρητικού κινδύνου επέμβαση	<ul style="list-style-type: none">• Κανένας περαιτέρω έλεγχος ή
	Ενδιάμεσου ή υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου επέμβαση	<ul style="list-style-type: none">• Ηχοκαρδιογραφία• Τροπονίνη• Τροπονίνη προεγχειρητικά και 1^η και 2^η μετεγχειρητική ημέρα• Νατριουρητικά πεπτίδια (Πίνακας 4)

Πίνακας 4: Περαιτέρω έλεγχος βάσει καρδιαγγειακής νόσου ή παθολογικών ευρημάτων στην προεγχειρητική αξιολόγηση

Ενδείξεις στεφανιαίας νόσου (ιστορικό PCI/CABG, συμπτώματα, παθολογικό ΗΚΓ, παθολογικοί βιοδείκτες, ή επηρεασμένη λειτουργική ικανότητα) ΚΑΙ επέμβαση ενδιάμεσου ή υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> • Διαθωρακικό ηχοκαρδιογράφημα • Λειτουργική δοκιμασία ισχαιμίας <ul style="list-style-type: none"> ○ Επί ευρημάτων συμβατών με ισχαιμία: Στεφανιογραφία
Ιστορικό ή συμπτώματα καρδιακής ανεπάρκειας	<ul style="list-style-type: none"> • Διαθωρακικό ηχοκαρδιογράφημα • Νατριουρητικά πεπτίδια
Ιστορικό ή υποψία βαλβιδοπάθειας ΚΑΙ επέμβαση ενδιάμεσου ή υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> • Διαθωρακικό ηχοκαρδιογράφημα
Υπερκοιλιακή ταχυκαρδία	<ul style="list-style-type: none"> • Σε επεμβάσεις υψηλού διεγχειρητικού κινδύνου: Διαθωρακικό ηχοκαρδιογράφημα
Κοιλιακή ταχυκαρδία:	<ul style="list-style-type: none"> • Διαθωρακικό ηχοκαρδιογράφημα • Σε δομική καρδιοπάθεια: περαιτέρω έλεγχος (βιοδείκτες, στεφανιογραφία, μαγνητική τομογραφία)
Ιστορικό ΑΕΕ ή ΤΙΑ εντός εξαμήνου	<ul style="list-style-type: none"> • Έλεγχος καρωτίδων & σπονδυλοβασικών αρτ. • Απεικόνιση εγκεφάλου
Ενεργός καρκίνος ΚΑΙ προ-εγχειρητική αντικαρκινική θεραπεία	<ul style="list-style-type: none"> • Έλεγχος για πιθανή καρδιοτοξικότητα (βάσει προηγ. θεραπειάς): <ul style="list-style-type: none"> ○ ΗΚΓ ○ Διαθωρακικό ηχοκαρδιογράφημα ○ Τροπονίνη ○ Νατριουρητικά πεπτίδια

Εικόνα 1: Περιεγχειρητική διακοπή DOAC βάσει αιμορραγικού κινδύνου επέμβασης & νεφρικής λειτουργίας

No peri-operative bridging with UFH/LMWH